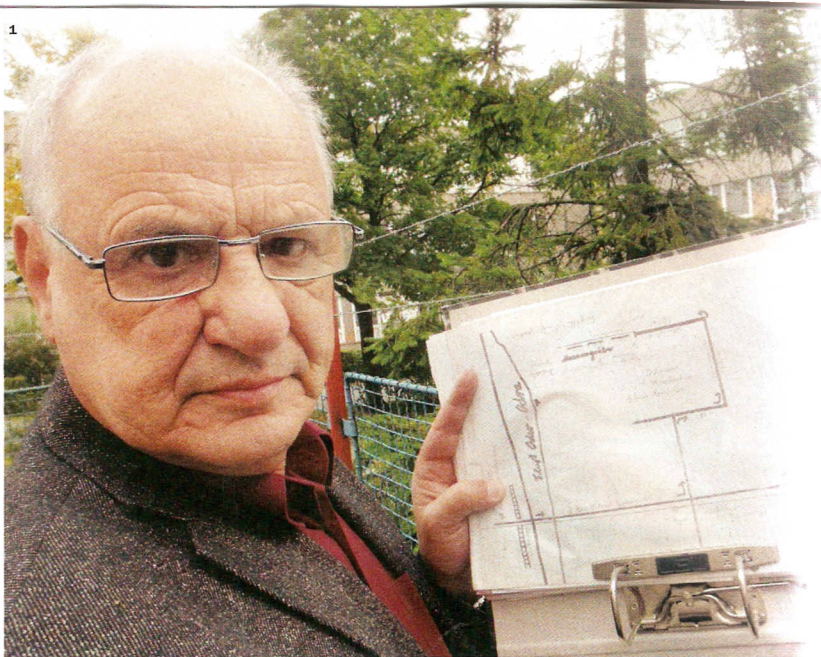

► **DŮKAZŮ JE VÍCE.** Hans Mattis objevil plánek, na kterém odsunutý ostravský Němec zakreslil, kde se masové hroby nacházejí. Žijí i svědkové, kteří místo dokážou přesně určit.

231 mrtvol u hejtmanství

V parku před hejtmanstvím v Ostravě leží v neoznačených hrobech 231 německých civilistů. Po válce je umučili jejich čeští „sousedé“. I moravsko-slezská metropole má svůj poválečný skandál. Nechce ho ale řešit.

O hromadném pohřebišti ostravských Němců nic nevím. Na radnici působím dvanáctý rok, ale nepamatuji, že by se o případu někdy jednalo, přiznává Milan Weber, nejstarší radní ostravského magistrátu. „Jako kluk jsem něco slyšel o perzekuci německých sousedů. Ale ne o jejich vraždění,“ dodá radní narozený roku 1943.

Ale Ostrava svůj poválečný skandál má. A to i historicky doložený. Spíše to vypadá, že ho řešit nechce. Zatímco brněnská kriminálka v nedávných dnech objasnila okolnosti 65 let starého masakru Němců v Dobroníně u Jihlavy, na severu Moravy se nic podobného nechystá. Dobronínská aféra ukázala, že v masovém hrobě leželo patnáct Němců, v Ostravě je ale podle pramenů situace mnohem tragičtější. V zemi přímo v parku před hejtmanstvím leží 231 mrtvol. Na jejich tragédii neupozorňuje kolemjdoucí žádná cedule či pomník, jako je tomu na jiných místech země, třeba v Postoloprtech.

Kraj Neználků

Přímo z oken úřadu hledí do parku s hroby utýraných civilistů ostravský krajský radní Zdeněk Jirásek, zároveň historik a děkan Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Otázku na bolestné téma odmítá telefonicky zodpovědět, osobní rozhovor prý může poskytnout až na konci září.

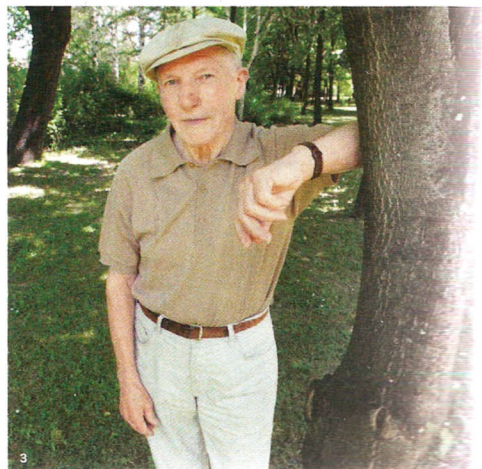
Pro bývalého člena KSC je to opravdu komplikovaný dotaz, v minulosti totiž Jirásek působil ve Slezském ústavu Slezského zemského muzea, jenž byl prošpikován spolupracovníky StB, kteří se mimo jiné věnovali „německému revanšismu“. Tamní rozvědčík StB Dan Gawrecki však i po roce 1989 šéfoval pod Jiráskem mnoho let historickému ústavu nově zřízené Slezské univerzity.

„Kdybych byl radním na krajském úřadě, tak se při pohledu z okna minimálně stydím. Přitom by to vyřešil malý památník,“ uvažuje za německou menšinu Hans Mattis, který bude od října předseda Shromáždění Němců, nejvyššímu orgánu stávající čtyřicetitisícové německé komunity v Česku. Právě ta se snaží dosáhnout toho, aby místo bylo alespoň pietně označeno.

Pod rouškou noci

Zabití Němci byli v parku (dříve městský hřbitov) pohřbíváni tajně u hřbitovní

► **SPRAVEDLNOSTI SE NEDOŽIL.** Walter Moller v místech, kde je zřejmě zakopán jeho otec umlácený Čechy v lágru. Snímek je z roku 2005, Moller nedávno zemřel.

■ Pomstychtiví Češi

Počet prokázaných poválečných německých civilních obětí se podle komise česko-německých historiků pohybuje mezi 20 a 30 tisíci. Nově se některými z excesů zaobírají i kriminalisté, jak tomu bylo nedávno v Dobroníně na Jihlavsku. K nejdiskutovanějším událostem stále patří brněnský pochod smrti z konce května 1945, jenž měl podle německých historiků 5200 obětí a podle českých badatelů 1700 obětí (zastřelených, vysílených, nemocných...). Otřesný je případ z Postoloprta u Loun, kde bylo až 5000 Němců internováno v kasárnách a bažantnici a několik týdnů tu docházelo k mučení a hromadným popravám. V přísném utajení byl v září 1947 potvrzen v Postoloprte nález 763 mrtvol, únorový puč ale vyšetřování zmařil. Podobně byla zastavena šetření v Ostravě, kde bylo v táboře Hanke zavražděno 231 civilistů. Drastický průběh měla vražda 265 Němců v Horních Moštěnicích u Přerova (z toho 120 žen a 74 dětí). Dokonce až 31. července 1945 došlo k pogromu na místní Němce v Ústí nad Labem, lynči podleho až 80 osob, doložen je případ dítěte shozeného i s kočárkem do Labe.

zdi a pod rouškou noci. „Máme kontakt se svědkem, který mrtvolý musel do těch jam házet,“ tvrdí Mattis. Činovník v německé komunitě vlastní i další důkazy o existenci hrobů. Třeba plánek pohřebiště nakreslený jedním z odsunutých Němců. „Podle kresby zkoumal místo i německý spolek z Kasselu, který pečuje o hroby vojáků,“ vysvětluje Mattis. Spolek však nemůže exhumovat hroby civilistů, mezinárodní dohody povolují, aby se staral jen o uniformované oběti (nedávno vystavěl německý vojenský hřbitov v Chebu).

„S poválečnými oběťmi se musejí vyrovnat sami Češi,“ míní Mattis. „Naštěstí se o excesy zajímá stále více mladých lidí,“ připomíná jihlavského žurnalistu,

kteří v létě inicioval vyšetřování případu v obci Dobronín. „V Ostravě by zatím stáčilo, aby na hromadné hroby nadále nečurali psi. Informační cedule, plot, to jsou investice za pár tisíc,“ vyzývá Mattis město i kraj.

Mattis není první, kdo se o případ zajímá. Před pár lety to byl i Walter Moller, jeden z posledních ostravských Němců. Jeho otec býval školníkem na dívčím gymnázium, o politiku se prý nezajímal, přesto byl krátce po válce umučen v lágru a zahrabán u zdi městského hřbitova, který se později změnil v park. Mollerův syn chystal trestní oznámení, které mělo kriminalisty přimět k exhumaci hrobů a vyšetření zločinu. „Bohužel, pan Moller zemřel a trestní oznámení podat nestačil. Snad to ale brzy uděláme za něho,“ slibuje Mattis.

Sadistický masér

Exhumace těl z hromadných hrobů by měla potvrdit fakta dochovaná v archívech. Ta dosvědčují, že na německých civilistech v ostravském internačním táboře Hanke byla od 18. května do konce června 1945 páchána skutečná zvěrstva. Vyšetřovatelé revolučních gard organizovali hromadná znásilňování zajatkyň či mučení elektrickým proudem. Internované nutili ke společným sexuálním orgiím, zaživa je připravovali o zlaté zuby, lámali jim prsty a žebra, načež je popravovali oběšením, zastřelením či je utloukli kladivý. Na popravách se paradoxně podílel i Heinrich Gloss, bývalý masér z Vítkovických železáren a člen nacistické SA. Často se ale museli vězni vraždit navzájem.

„Místo na zemi jsem polil vodou, popravovaný se vysvlékl do naha a lehl si na zem. Drát jsem mu přidržel na hlavě a za ušima. Kůže se mu počala škvařit, avšak smrt to nezpůsobilo. Když přišel k sobě, byl pověšen,“ popsal jednu z vražd přímo popravčí Gloss. Dokument našel v archívu ministerstva vnitřní historik Mečislav Borák a již v roce 1997 ho zveřejnil v archivním sborníku, společně se seznamem 231 umučených ostravských civilistů. Drastická fakta však z odborné publikace podnes nepronikla k ostravským politikům, k policii ani k veřejnosti. Ostrava o vraždách svých sousedů prostě nechce slyšet.

Ivan Motýl ■

◀ **PIETNÍ MÍSTO.** Tak vypadá místo, kde leží 231 obětí z řad německých civilistů. Park slouží převážně k venčení psů, místo s hromadnými hroby není nijak označeno.

